

صلى الله عليه وسلم

گذری بر
ریسک و محافظه کاری
در حسابداری

سرشناسه	: آرامی طوسی، لی لی
عنوان و نام پدیدآور	: گذری بر ریسک و محافظه کاری در حسابداری/لی لی آرامی طوسی.
مشخصات نشر	: شیراز: گنج علم، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۸۷ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۳۷-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: ریسک مالی
موضوع	: Financial risk
موضوع	: حسابداری
موضوع	: Accounting
رده بندی کنگره	: HD ۱۳۹۷۶۱ ۴۴/آ
رده بندی دیویی	: ۱۵۵/۶۵۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۵۷۹۱۹

گذری بر ریسک و محافظه کاری در حسابداری

لی لی آرامی طوسی

مدرس دانشگاه

گذری بر ریسک و محافظه کاری در حسابداری

نویسنده: لی لی آرامی طوسی

ویراستار: سعید طاووسی

صفحه آرا: گلنوش بروسان

طراح جلد: مریم مظفری

ناشر: گنج علم

چاپ اول: تابستان ۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۳۷-۳

بها: ۱۹۰۰۰ تومان

آدرس: شیراز، پارامونت، ابتدای خیابان قصردشت، کوچه ۱، پلاک ۱

انتشارات گنج علم

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

آدرس سایت: www.gpub.ir

ایمیل: Ganjelmpub@gmail.com

«کلیه ی حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.»

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش و عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

به پاس سالها نوازش محبت آمیز

پدر و مادر جان

حسره گاهان که نسیم آیتی از پاک بودن را به گل ماهی می بخشد
به آن محراب پاکش آرزو کردم

خوب دیدن، خوب بودن، خوب ماندن را

با تمام وجودم دو ستون دارم...

فهرست مطالب

۱ | مقدمه

فصل اول - ریسک مالی

مقدمه	۷
ریسک چیست؟	۹
منابع ریسک	۱۰
اجزا ریسک	۱۱
مدیریت ریسک	۱۳
اهمیت و ضرورت مدیریت ریسک	۱۳
فرآیند مدیریت ریسک	۱۵
اهداف مدیریت ریسک	۱۶
مراحل مدیریت ریسک	۱۷
رابطه‌ی مدیریت ریسک و ارزش شرکت	۱۷
ابزارهای مناسب مدیریت ریسک مالی	۱۸
ابزار مشتقه	۲۰
دیرش و همگرایی ابزارهای سنجش ریسک اوراق قرضه	۲۱
دیرش (<i>Duration</i>) و مزایای دیرش	۲۲
همگرایی یا تحذب	۲۳
معرفی مدیریت یکپارچه ریسک (<i>ERM</i>)	۲۴
مزایای رویکرد <i>ERM</i>	۲۷
مدیریت ریسک در بورس	۲۹
تعریف ریسک مالی	۳۰
انواع ریسک مالی	۳۰
ریسک در بافت پرتفولیو	۳۳
طبقه‌بندی‌های ارائه شده از ریسک	۳۴

فصل دوم - حسابداری محافظه کارانه

تاریخچه‌ی محافظه کاری	۳۹
تعریف محافظه کاری	۴۰
هدف محافظه کاری	۴۲
پیامدهای محافظه کاری	۴۳
جایگاه محافظه کاری در مفاهیم نظری حسابداری	۴۴
انتقاد از محافظه کاری	۴۵
مهم‌ترین شاخص‌های محافظه کاری	۴۶
انواع محافظه کاری	۴۸
محافظه کاری نامشروط	۴۹
محافظه کاری مشروط	۴۹
تفاسیری از محافظه کاری	۵۱
اندازه‌گیری محافظه کاری	۵۶
عوامل مؤثر بر محافظه کاری	۶۰
تأمین مالی	۶۲
محافظه کاری و تأمین مالی	۶۴
نتیجه‌گیری	۷۱
کلام آخر	۷۳
منابع	۷۷

مقدمه

صورت‌های مالی بخش اصلی فرآیند گزارشگری مالی را تشکیل می‌دهد (کمیته‌ی فنی سازمان حسابرسی، ۱۳۸۱). هدف صورت‌های مالی، ارائه‌ی اطلاعاتی تلخیص و طبقه‌بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیفی گسترده‌از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع گردد.

هدف‌های گزارشگری مالی و مبانی حسابداری، ایجاب می‌کند، اطلاعاتی که گزارشگری مالی فراهم می‌آورد از ویژگی‌های معینی برخوردار باشد (مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی، ۱۳۸۵). در مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران، از این ویژگی‌ها با عنوان خصوصیات کیفی یاد شده‌است. یکی از این خصوصیات محافظه‌کاری^۱ است که از آن با عنوان احتیاط^۲ یاد شده‌است.

در حسابداری، محافظه‌کاری مفهومی است که سابقه‌ای طولانی دارد. برخی کارشناسان معتقدند که محافظه‌کاری طی قرن‌ها تئوری و عمل حسابداری را تحت تأثیر قرار داده است.

^۱ Conservatism

^۲ Prudence

ثبت‌های تاریخی اوایل قرن پانزدهم میلادی درباره معاملات مشارکتی و تضامنی نشان می‌دهد که حسابداری در اروپای قرون وسطی محافظه‌کارانه بوده‌است. مفهوم محافظه‌کاری زمانی ایجاد شد که ترازنامه مهمترین و اغلب تنها صورت مالی بود و اجزای سود یا سایر نتایج عملیات به ندرت در خارج از شرکت‌ها ارائه می‌شد. اولین کاربرد صورت‌های مالی برای بانکداران و اعتبار دهندگان بوده‌است. انگیزه‌ی آنها از کاربرد محافظه‌کاری اطمینان از آن بوده که سرمایه‌گذاریشان به گونه‌ای مناسب حفظ خواهد شد.

از نظر گروهی از صاحب‌نظران، محافظه‌کاری انتخاب یک راهکار حسابداری تحت شرایط عدم اطمینان است که در نهایت به‌ارائه کمترین دارایی‌ها و درآمدها می‌انجامد و کمترین اثر مثبت را بر حقوق صاحبان سهام داشته باشد. آن‌ها محافظه‌کاری را شناسایی، هرچه کندتر سودها، و ارزشیابی هرچه کمتر دارایی‌ها تعریف می‌کنند. کیم و ژانگ (۲۰۰۰) معتقدند که "محافظه‌کاری شناسایی تمام زیانهای بالقوه و شناسایی نکردن سودهای محتمل است".

باسو (۱۹۹۷) محافظه‌کاری را استفاده از درجات بالاتر قابلیت اتکا برای شناسایی و ثبت سودها و اخبار خوشایند، افزایش ارزش در مقابل، استفاده از درجات پایینتر قابلیت اتکا برای شناسایی و ثبت زیانها و اخبار ناخوشایند (کاهش ارزش) تعریف نموده‌است.

به طور کلی می‌توان محافظه‌کاری حسابداری را در سه مقوله به قرار زیر طبقه بندی نمود (تاریوردی، ۱۳۸۳):

الف. مقوله رفتاری: بدینی از خوشبینی بهتر است. به عنوان نمونه براساس رهنمودهای حسابداری بدهی‌های احتمالی (زیان‌های احتمالی) تحت شرایط خاص شناسایی می‌شوند، در صورتی که این رهنمودها در خصوص دارایی‌های احتمالی (سودهای احتمالی) کاربرد ندارد.

ب. مقوله زمانی: زودتر نشان دادن زیان‌ها و هزینه‌ها از دیرتر نشان دادن آنها بهتر است و دیرتر نشان دادن سودها و درآمدها از زودتر نشان دادن آنها بهتر است.

ج. مقوله ارزش: کمتر نشان دادن سودها و درآمدها از بیشتر نشان دادن آنها بهتر است و بیشتر نشان دادن زیانها و هزینه‌ها از کمتر نشان دادن آنها بهتر است.

محافظه‌کاری در حسابداری، به معنای شناخت بموقع تر اخبار بد نسبت به اخبار خوب مربوط به سود می‌باشد.

محافظه‌کاری، حسابداری را الزام به داشتن درجه بالایی از تائید برای شناخت اخبار خوب مانند سود، در مقابل شناخت اخبار بد مانند زیان تعریف می‌نمایند. این تعریف، محافظه‌کاری حسابداری را از دیدگاه سود و زیان توصیف می‌نماید. اما تعریف دیگر، تعریف محافظه‌کاری حسابداری از دیدگاه ترازنامه است.

بر اساس این دیدگاه، در مواردی که تردیدی واقعی در انتخاب بین دو یا چند روش گزارشگری وجود دارد، آن روشی باید انتخاب شود که کمترین اثر مطلوب بر حقوق صاحبان سهام داشته باشند. تعریف سوم درباره محافظه‌کاری بر پایه دیدگاه ترکیبی ترازنامه و سود و زیان است.

در دیدگاه سوم، محافظه‌کاری حسابداری، یک مفهوم حسابداری است که منجر به کاهش سود انباشته گزارش شده از طریق شناخت دیرتر درآمد و شناخت